

Utrikesutskottets betänkande

1981/82: 17

om Cypern

Motionen

I motion 1980/81:1596 av Birger Rosqvist m. fl. (s) föreslås att riksdagen beslutar begära att regeringen i FN och andra internationella fora kraftfullt verkar för en lösning av Cypernproblemet.

Bakgrund

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden av liknande innehåll (UU 1978/79:11 och UU 1979/80:7). Riksdagen beslöt att dessa skulle anses besvarade med vad utskottet anförde.

I nämnda betänkanden har lämnats utförliga redogörelser för de händelser som sedan år 1960, då Cypern blev en självständig republik, lett fram till den rådande faktiska uppdelningen av ön i en grekcyprisk och en turkcyprisk del samt för de förhandlingar som under åren förts mellan de båda sidorna med målsättningen att söka skapa ett oberoende, alliansfritt och federalt Cypern.

Som därvid nämnts ledde oroligheter mellan de två befolkningsgrupperna i december 1963 till att FN:s säkerhetsråd i mars 1964 beslöt upprätta en fredsbevarande styrka på Cypern (United Nations Force in Cyprus, UNFICYP). Styrkans mandat har sedan dess förlängts i sexmånadersperioder. Den består f. n. av 2 400 man från huvudsakligen Canada, Danmark, Storbritannien, Sverige och Österrike. Sverige bidrar med 380 personer och med personal till en internationell civilpolisstyrka (UNCIVPOL).

UNFICYP finansieras med frivilliga bidrag från ett begränsat antal medlemsstater. Bidragen förslår emellertid inte till full täckning av kostnaderna. FN:s underskott för detta ändamål ökar därför kontinuerligt. Sveriges fordran på FN i detta sammanhang uppgick i september till 103,6 milj. kr. Sverige har, tillsammans med övriga nordiska stater, upprepade gånger understrukit att FN:s medlemsstater har ett kollektivt ansvar för FN:s fredsbevarande verksamhet och för dess finansiering, varför alla medlemsstater måste bidra till att lösa problemen i samband med operationernas finansiering.

Sverige har också lämnat finansiella bidrag till den internationella flyktinghjälpen på Cypern. FN:s närvaro markeras ytterligare av att generalsekreteraren har en särskild representant på Cypern.

Förhållandena på Cypern har alltsedan sommaren 1974, då turkiska trupper invaderade och ockuperade öns norra tredjedel, vid upprepade

tillfällen diskuterats av FN:s generalförsamling och säkerhetsråd. Redan hösten 1974 uppmanade generalförsamlingen alla stater att respektera Cyperns suveränitet, oberoende, territoriella integritet och alliansfrihet. Vidare begärdes ett skyndsamt tillbakadragande av alla utländska väpnade styrkor och upphörande av all utländsk inblandning i Cyperns angelägenheter. Liknande uppmaningar har återkommit i generalförsamlingens resolutioner i Cypernfrågan under åren därefter, senast hösten 1979. Också uppmaningar till de båda befolkningsgrupperna att förhandla för att uppnå en politisk lösning har ingått som ett centralt element i samtliga FN-resolutioner i denna fråga. Resolutionerna har t. o. m. år 1978 antagits med stora majoriteter och med svenskt stöd. Resolutionen år 1979 förutskickade därutöver att en sjustatskommitté vid behov skulle tillsättas för att bistå generalsekreteraren i hans förhandlingsarbete. Denna punkt ansåg sig många ha goda skäl tro skulle försvåra generalsekreterarens ansträngningar varför resolutionen fick sämre stöd än de tidigare. Bl. a. avstod Sverige och övriga Norden vid omröstningen.

Vid generalförsamlingens möte år 1980 uppsköts Cypernfrågans behandling mot bakgrund av det goda förhandlingsklimat som under hösten inträtt mellan parterna. Inte heller under det nu pågående mötet med generalförsamlingen har frågan hittills aktualiserats.

Den senaste förhandlingsfasen baseras på den deklaration som FN:s generalsekreterare Waldheim efter ett års ansträngningar lyckades få den cypriotiske presidenten Kyprianou och turkcypraternas ledare Denktash att enas om i maj 1979. Enligt denna skulle grunden för fortsatta samtal utgöras av en tidigare uppgörelse mellan dåvarande presidenten Makarios och Denktash jämte relevanta FN-resolutioner. Samtalen skulle omfatta alla territoriella och konstitutionella aspekter.

Generalsekreterare Waldheim har därtill nyligen för parterna presenterat vissa sammanfattande förslag och riktlinjer för de fortsatta förhandlingarna.

Utskottet

Som utskottet konstaterat i tidigare betänkanden har Sverige stött FN:s olika strävanden att få till stånd en fredlig och bestående lösning av Cypernkonflikten, så att Cyperns suveränitet, oberoende, territoriella integritet och alliansfrihet tryggas och den utländska inblandningen i republikens angelägenheter upphör. Såväl under sin tid som medlem av FN:s säkerhetsråd, åren 1975–1976, som under de år frågan behandlats i FN:s generalförsamling har Sverige aktivt drivit dessa ståndpunkter. Genom sin långvariga medverkan i och finansiella stöd till FN:s fredsbevarande styrkor på Cypern och andra biståndsinsatser har vårt land också lämnat betydande konkreta bidrag till ansträngningarna att få till stånd en lösning av Cypernproblemet. Från svensk sida har det i FN flera gånger inskräpts att

UNFICYP:s närvaro på Cypern inte utgör något självändamål och inte får tjäna som en förevändning för att ytterligare förhåla en politisk lösning. En dylik måste, om freden och Cyperns enhet skall bevaras, grundas på en direktuppgörelse mellan de båda befolkningsgrupperna. Sverige har också understrukit den roll FN:s generalsekreterare spelar och stött dennes arbete.

Utskottet kan med beklagande konstatera att några avgörande förändringar i läget inte inträffat sedan Cypernfrågan senast behandlades i riksdagen. Redan det förhållandet att samtalen mellan representanter för de båda befolkningsgrupperna nu pågått utan avbrott sedan augusti 1980, utgör emellertid i och för sig en positiv utveckling jämfört med tidigare snabba förhandlingssammanbrott och långvariga uppehåll. De har också lett till att en undersökningskommission under Röda Korsets ledning i somras tillsattes rörande de omkring 2 000 sedan år 1974 försvunna cyprioternas öde.

Utskottet utgår ifrån att regeringen också fortsättningsvis tillvaratar de möjligheter som erbjuder sig att i FN och på annat sätt befrämja en samförståndslösning på Cypern.

Med hänvisning till det anförda får motion 1596 anses besvarad.

Utskottet hemställer

att riksdagen förklarar motion 1980/81:1596 besvarad med vad utskottet anför.

Stockholm den 8 december 1981

På utrikesutskottets vägnar

GERTRUD SIGURDSEN

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Gertrud Sigurdson (s), Sture Palm (s), Linnea Hörlén (fp), Olle Göransson (s), Ingrid Sundberg (m), Mats Hellström (s), Gunnel Jonäng (c), Per-Olof Strindberg (m), Jan Bergqvist (s), Sture Korpås (c), Carl Lidbom (s), Axel Andersson (s), Sten Sture Paterson (m), Anders Ljunggren (c) och Ulla Orring (fp).

